

UDENRIGSMINISTERIET

EUROPAUDVALGET
Alm. del - bilag 533 (offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag	Journalnummer	Kontor
1	400.C.2-0	EU-sekr.

27 januar 2003

Under henvisning til Europaudvalgets skrivelse af 16. december 2002 (Alm. del – bilag 396 og 397) vedlægges Udenrigsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 34 - 41.

Udenrigsministeriet
Nordgruppen

Den 21 . januar 2003.

Besvarelse af spørgsmål 34-41 stillet af Folketingets Europaudvalg den 16. december 2002
(Alm. del – bilag 396 og 397) til udenrigsministeren

Jeg har koordineret nedenstående besvarelse af udvalgets spørgsmål med Finansministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Miljøministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

34. ”Er det i forlængelsen af aftalen om Ignalinaværkets fremtid regeringens politik at søge energiproduktion ved kernekraft mindsket, eller er det regeringens politik at fremme energiproduktion ved atomkraft i kandidatlandene og andre europæiske lande udenfor det nuværende EU med henblik på, udover at sikre forsyningssikkerhed, at minimere EU-landenes umiddelbare CO₂-reduktionsforpligtelser ?”

Svar:

Aftalen om Ignalinaværkets fremtid er baseret på sikkerhedsmæssige overvejelser. Generelt ønsker regeringen som led i øststøtteordningerne at fremme udvikling og implementering af energiløsninger i de pågældende lande, der tilgodeser hensynet både til miljø, forsyningssikkerhed og økonomi.

35. ”I hvilken udstrækning kan elproduktion fra atomkraft udenfor EU kompensere for opfyldelsen af EU’s 8 pct. reduktionsforpligtelse under Kyoto-protokollen ?”

Svar:

Miljøstyrelsen antager, at der med spørgsmålet primært menes, om EU og medlemslandene ved anvendelse af Kyoto Protokollens fleksible mekanismer vil kunne købe kvoter eller projektkvoter, der oprindeligt stammer fra elproduktion fra atomkraft.

I henhold til Kyoto-protokollen er det muligt for de industrialiserede lande, der har forpligtet sig til at reducere deres udledning af drivhusgasser (de såkaldte annex I lande), at anvende de såkaldte fleksible mekanismer for at opnå disse reduktioner på en mere omkostningseffektiv måde. De tre mekanismer er Clean Development Mechanism (CDM), Joint Implementation (JI) og International Emission Trading (IET).

Centralt for CDM-mekanismen er, at der etableres emissionsreducerende projekter i et land (værtslandet), hvor omkostningerne pr. reduceret enhed forventes at være relativt lave. Projektet finansieres helt eller delvist af et andet land (investorlandet), der hermed erhverver såkaldte CDM-kreditter, som kan anvendes til at opfylde investorlandets reduktionsforpligtelse.

Før kreditterne udstedes skal de ”godkendes” af uafhængige organer under FN. CDM-projekter etableres i lande, der ikke har en konkret reduktionsforpligtelse i medfør af Kyoto-protokollen (såkaldte ikke-annex I lande), og projekterne skal opfylde visse bæredygtighedskriterier.

JI projekter er ligesom CDM projekter baseret på et samarbejde mellem to lande med det formål, at nedsætte omkostningerne ved at reducere udledningen af drivhusgasser. Når der etableres JI projekter er imidlertid både donorlandet og værtslandet annex I lande. Værtslandet (fx et Østeuropæisk land) afgiver så kreditterne til investerlandet (fx et Vesteuropæisk land).

På FN´s 6. klimakonference i Bonn i 2001, blev der opnået enighed om at annex I lande, der vil gøre brug af de to fleksible projektmekanismer til at reducere landets drivhusgasudledninger, skal afstå fra at bruge kvoter som er genereret fra atomkraft til at opfylde deres reduktionsforpligtelser.

EU og medlemslandene kan således ikke via projektmekanismerne opfylde EU´s reduktionsforpligtelse ved hjælp af kvoter fra projekter, der etablerer atomkraftfaciliteter.

Ideen med emissionshandel (EIT) er, at annex I lande indbyrdes kan handle med deres tildelte emissionstilladelser og kvoter. Dette kræver alene at det sælgende annex I land har overskud af kvoter i forhold til reduktionsforpligtelserne i henhold til Kyoto Protokollen. I relation til emissionshandel er der alene i regi af FN etableret nogle helt overordnede regler for hvordan annex I landene kan handle med kvoter, men der eksisterer endnu ikke noget internationalt system for kvotehandel, herunder er der ikke og forventes ikke udarbejdet mere specifikke regler om, hvordan kvoterne skal være genereret. Dette indebærer, at EU og medlemslandene ved at købe kvoter i andre annex I lande, vil kunne komme i en situation, hvor der købes kvoter, som er opstået som følge af at det sælgende land har opfyldt sin reduktionsforpligtelse ved at lade atomkraft fortrænge produktion af el.

Hvis der med spørgsmålet tænkes på import af el til et EU-land, kan det oplyses, at import af el ikke er reguleret af Kyoto Protokollen eller af EU-lovgivning. Det kan således ikke udelukkes, at atomkraftbaseret el importeres til et EU-land, og dermed fortrænger en del af EU-landets kulkraftbaserede el-produktion og samtidigt bidrager til at reducere landets udledning af drivhusgasser.

36. ”Har regeringen analyseret, hvordan EU-kommissionens meddelelse om nuklear sikkerhed i Den Europæiske Union (Europaudvalget, alm. del bilag 293) vil påvirke antallet af skibstransporter med radioaktive materialer gennem danske farvande, hvis forslagene gennemføres ?”

Svar:

Regeringen finder ikke, at der i Kommissionens meddelelse af 6. november 2002 om nuklear sikkerhed i Den Europæiske Union er det nødvendige grundlag for at foretage en analyse af, hvordan den annoncerede lovgivning, hvis den vedtages, vil påvirke antallet af skibstransporter med radioaktive materialer gennem danske farvande.

37. ”Er det tilladt at transportere radioaktive materialer gennem danske farvande med skibe med enkeltskrog? I bekræftende fald bedes ministeren oplyse omfanget af skibstransporter med radioaktive materialer gennem danske farvande med skibe med enkeltskrog.”

Svar:

Dobbeltkrogede skibe har udelukkende relevans i forbindelse med transporter af flydende væsker i tankskibe (i bulk), hvor dobbeltkroget skal forebygge, at en grundstødning eller en kollision medfører, at lasten skader eller forurener havmiljøet.

Et dobbeltkroget skib i forbindelse med transporter af nukleare materialer tjener ikke noget formål, da der er tale om faste stoffer, ligesom der stilles betydelige krav til indpakning, placering og mærkning, som på langt bedre vis tager højde for produktets særlige egenskaber.

Samtidigt betragtes sikkerheden som meget høj på skibe, som transporterer bestrålet brændsel, plutonium og højradiaktivt affald. Siden den 1. januar 2001 har alle skibe, som transporterer sådanne materialer, således skullet opfylde de internationale bestemmelser i den såkaldte INF kode (International Code for the Safe Carriage of Packaged Irradiated Nuclear Fuel, Plutonium and High-Level Radioactive Wastes on Board Ships).

Kravene til konstruktion og udrustning af skibe er de skrappeste, som stilles til nogen skibstype. De er således skrappe end de krav, der stilles til olietankskibe. Ligeledes er beholderne til transport af det nukleare materiale konstrueret, testet og godkendt efter meget strenge internationale krav. Hertil kommer, at en række lande, herunder Danmark, for skibe under deres flag stiller skærpede krav til besætningens uddannelse og træning.

Det fremgår af Redegørelsen for Transport for året 2001 fra Statens Institut for Strålehygiejne, at der i år 2001 er foretaget 51 søtransporter af nukleart materiale gennem de danske farvande. Det oplyses ikke, hvorvidt de pågældende skibe har haft dobbeltskrog, men set i lyset af ovenstående har det næppe været tilfældet.

38. ”Ministerens bedes redegøre for regeringens holdning til de enkelte forslag indeholdt i Kommissionens meddelelse om nuklear sikkerhed i Den Europæiske Union samt udvidelsen af Euratoms låneramme.”

Svar:

Kommissionen vedtog den 6. november 2002 en meddelelse indeholdende foranstaltninger inden for rammerne af Euratom-traktaten, som sigter mod at gennemføre en fællesskabsordning for nuklear sikkerhed og mod at styrke forsyningssikkerheden. Kommissionens meddelelse var ledsaget af to udkast til direktivforslag om sikkerhed og forvaltningen af radioaktivt affald og vil blive suppleret med et forslag til forhandlingsmandat til Kommissionen for at føre forhandlinger om en aftale mellem Euratom og Den Russiske Føderation om handel med nukleart materiale.

EU's udvidelse, hvor en række lande med atomkraftværker kommer ind i Unionen, har aktualiseret behovet for at etablere høje standarder for nuklear sikkerhed. Dette tilstræber de to udkast til direktivforslag om nuklear sikkerhed. Overordnet tillægger Danmark sikkerheden i forbindelse med produktion af atomkraft stor vægt. De to direktivforslag er endnu ikke officielle forslag fra Kommissionen til Rådet.

De to udkast til direktivforslag er baseret på Euratom-traktatens artikel 31. I denne artikel er det fastsat, at Kommissionen udarbejder grundlæggende normer, efter indstilling fra en gruppe personer udpeget af det Videnskabelige og Tekniske Udvalg blandt medlemsstaternes videnskabelige eksperter og efter udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg. Denne proces er igangsat af Kommissionen, som forventer midt på året at kunne fremlægge direktivforslagene, i den form de vil få efter endt behandling i Kommissionen. Konkret stillingtagen til direktivforslagene afventer derfor deres officielle fremsættelse

Det er ligeledes for tidligt at fastlægge en dansk holdning til Kommissionens forslag til en aftale mellem Euratom og Rusland om handel med nukleart materiale. Behandlingen af forslaget i Rådet er endnu ikke indledt.

For så vidt angår spørgsmålet om udvidelse af Euratom-låneramme henvises til besvarelse af Europaudvalgets spørgsmål 30.

39. "Hvad er regeringens holdning til Kommissionens meddelelse om nuklear sikkerhed, jf. Europaudvalgets bilag 293, alm. del af 28.11.02, at det er nødvendigt at eksportere radioaktivt affald ud af EU, og mener regeringen, at radioaktivt affald i princippet skal vurderes efter de samme regler som andet farligt affald, uanset at Barsekonventionens forbud mod eksport af farligt affald til udviklingslandene eksplicit udelukker radioaktivt affald som følge af pres fra lande med atomkraft?"

Svar:

I EU-kommissionens meddelelse om nuklear sikkerhed foreslår Kommissionen, at medlemsstaterne forpligter sig i henhold til en fastsat tidsplan til at gennemføre nationale programmer for deponering af radioaktivt affald generelt og særlig geologisk deponering af højaktivt affald, og at de herunder bør træffe beslutning om tilladelse til udvælgelse af et nationalt eller regionalt deponeringssted. Det fremgår ikke af meddelelsen, at det er nødvendigt at eksportere radioaktivt affald ud af EU.

Med hensyn til hvorfor Baselkonventionen ikke omfatter radioaktivt affald kan der henvises til den daværende indenrigsministers besvarelse af 14. juni 2000 af spørgsmål nr. 571 fra Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg. Det fremgår af denne besvarelse, at der før afslutningen af arbejdet med Baselkonventionen i 1989 blev vedtaget en resolution mellem de kommende Baselkonventions parter om harmonisering af procedurer mellem

Baselkonventionen og Det Internationale Atomenergiagentur's (IAEA's) Code of Practice for International Transactions Involving Nuclear Waste. I tillæg hertil vedtog IAEA's generalforsamling i 1990 en ikke-bindende Code of Practice on the International Transboundary Movement of Radioactive Waste. Det var derfor opfattelsen, at radioaktivt affald omfattet af disse to Codes of Practice ikke skulle være omfattet af Baselkonventionen.

Endvidere at der i EU i 1993 er vedtaget Rådets direktiv nr. 92/3/Euratom af 3. februar 1992 om overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald mellem medlemslandene samt ind i og ud af Fællesskabet. Direktivet er gennemført i dansk lovgivning ved Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 969 af 13. december 1993 om international overførsel af radioaktivt affald. Ifølge direktivet og den danske bekendtgørelse må medlemslandes kompetente myndigheder ikke tillade overførsel af radioaktivt affald til:

- et bestemmelsessted syd for 60 grader sydlig bredde
- ikke-EF-medlemsstat, der er part i fjerde AVS/EØF-konvention eller
- til et tredjeland, som ifølge de kompetente myndigheder i oprindelseslandet ikke har de tekniske, juridiske eller administrative ressourcer til at forvalte det radioaktive affald sikkert.

Endelig kan det oplyses, at tilsvarende bestemmelser er medtaget i konventionen om sikkerhed ved håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald, som trådte i kraft den 18. juni 2001, og som Danmark har underskrevet den 2. februar 1998 og accepteret den 3. september 1999.

40. "Hvilke specifikke og yderligere forbedringer af sikkerheden følger af forslagene i Kommissionens meddelelse og direktivforslag sammenlignet med eksisterende krav i FN (IAEA)? I hvilket omfang vil EU-kravene i givet fald medføre øget bureaukrati?"

Svar:

Kommissionens udkastene til direktivforslag vil sigte mod at etablere retligt bindende normer for nuklear sikkerhed i EU, hvorimod IAEA's standarder for nuklear sikkerhed er vejledende. Det er i øvrigt for tidligt at tage stilling til de endnu ikke fremsatte direktivforslag herunder at vurdere de administrative omkostninger til at føre direktiverne ud i livet.

Det kan tilføjes, at de i det af videnskabsministeren den 28. november 2002 fremsatte beslutningsforslag B48 om afviklingen af de nukleare anlæg på Forskningscenter Risø er den pågældende meddelelse fra EU-kommissionen omtalt. Det fremgår heraf, at en analyse baseret på det foreløbige materiale viser, at der gennemgående lægges op til videreførelse af internationalt anerkendte principper for nuklear sikkerhed. Regeringen giver i beslutningsforslag B48 tilsagn om at orientere Folketinget om behandlingen i EU-systemet.

Med henvisning til samme beslutningsforslag er det regeringens holdning – med den viden man har i dag – at i det omfang, de eventuelle vedtagne direktiver skulle vise sig at indeholde mindre strenge sikkerhedskrav end det i forhold til afviklingen af de nukleare anlæg på Risø forudsatte, at de højere sikkerhedsnormer fortsat vil blive lagt til grund ved gennemførelsen af projektet.

41. ”Hvad kan ministeren oplyse om konsekvenserne af at udelukke andre løsninger end underjordisk deponering af højradoaktivt affald?”

Svar:

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har indhentet en udtalelse fra Dansk Dekommissionering (DD), hvortil der henvises:

”Gennemførelsen af en praksis, hvor EU-landene udelukkende går efter bortskaffelse af højaktivt affald ved dyb deponering i stabile geologiske strukturer vil indebære, at man følger den videnskabelige anbefaling for en sikker måde at foretage endelig deponering af det højradoaktive affald. Man udelukker dermed andre metoder for endelig deponering og udelukker samtidig langtidsoplagring af affaldet.

Forstås et depot som en facilitet for brugt brændsel og radioaktivt affald, hvor der ikke er intention om tilgængelighed (svarende til definitionen af et depot, som fremgår af EU-kommissionens direktivudkast), gælder det endvidere, at man afskærer sig fra dels at udnytte rest-energiindholdet i den brugte brændsel, dels en fremtidig oprensning og destruktion af indholdet af langlivede stoffer i det brugte brændsel, hvormed affaldets potentielle skadelighed ville blive reduceret.

Det skal dog bemærkes, at selv ved en dyb deponering etableret uden intentionen om tilgængelighed, vil genvindelighed af affaldet i princippet være muligt – det vil dog være en relativ vanskelig og dyr opgave.”

For en god ordens skyld skal det tilføjes, at videnskabsministeren den 28. november 2002 har fremsat beslutningsforslag B48 om afviklingen af de nukleare anlæg på Forskningscenter Risø for Folketinget. Forslaget er blevet førstebehandlet den 9. januar 2003.

I forslaget indstilles det bl.a., at regeringen hurtigst muligt kan igangsætte processen frem mod udarbejdelsen af et beslutningsgrundlag for et dansk slutdepot for lav- og mellemaktivt affald. Det indstilles samtidig i forslaget, at muligheden for en international løsning for de ca. 233 kg. bestrålet forsøgsbrændsel, som er en rest efter undersøgelser fra Risøs Hot Cell anlæg, vil blive undersøgt, hvorefter videnskabsministeren vil forelægge sagen for Folketinget.”